

CREAȚIA MEA

ÎN ACEȘTI 15 ANI

Sică ALEXANDRESCU Sînt în teatru de patruzeci și cinci de ani.

Primii treizeci din acești ani i-am trăit înainte de 23 August. Am luat parte, în acea vreme, la „mica și marea bătălie teatrală”, cum i se spunea. Uneori am învins, alteori am fost doborît. Pînă la urmă mi-am găsit loc printre conducătorii vieții artistice. Dar a fost destul de greu. Au fost și momente de care-mi aduc aminte cu plăcere, și chiar cu o urmă de mîndrie. Serile de debut în teatru ale unor autori dramatici ca Tudor Mușatescu — *Panțarcla*, 1928 — sau Mihail Sebastian — *Jocul de-a vacanța*, 1938 ; primii pași în carieră ai unor tineri ale căror nume sînt azi pe buzele tuturor, ca Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu sau Radu Beligan ; prezentarea *Azilului de noapte* într-o distribuție strălucită ; premiera celei dintîi piese sovietice pe scenele romînești : *Copilul altuia* de Svarkin, sau cinstirea a 25 de ani de la moartea lui Caragiale, pe care oficialitatea uitase să-l comemoreze, iată cîteva din aceste momente de neuitat.

La aceste satisfacții artistice veneau însă să se adauge un lung șir de amaruri și șicane specifice regimului capitalist, care se chemau : bănci, polițe, scadențe, sechestre, cămătări, rate de chirie. Dar, mai cu seamă, fisc. Fiscul cu agenții lui, care alcătuiau de fapt singura legătură traică dintre teatru și stăpînire.

Împietirea puținelor satisfacții artistice cu lanțul de „bucurii” capitaliste s-a concretizat într-un titlu ce mi-a fost acordat cu toate formele de o altă instituție a stăpînirii : Tribunalul Ilfov, Secția Comercială, mi-a conferit într-o bună zi titlul de *falit*.

Ajungem în vara lui 1944, ajungem la cotitura hotărîtoare în viața poporului nostru, cotitură ce n-ar fi fost cu puțință fără jertfele comuniștilor, fără lupta lor plină de abnegație, fără dragostea lor de patrie. Ajungem la 23 August.

Se schimbă totul. Dar nu „ca prin farmec”, ci prin luptă, care trebuie dusă mai departe pentru victoria deplină a socialismului.

Cu dătătorul de viață 23 August, începe și al doilea capitol în viața mea de teatru. Se-mplinesc acum cincisprezece ani din acest capitol.

Am învățat să cîntăresc cu alt cîntar substanța pieselor pe care le pun în scenă, ca și munca interpreților, care trebuie — nu numai să placă cu orice preț — ci să transmită spectatorului, cu înțelegere și fidelitate, gîndul autorului, sentimente înălțătoare, idei generoase. Văd cu alți ochi rostul însuși al teatrului, rolul activ pe care e chemat să-l îndeplinească în societatea nouă. Nu mai am altă preocupare decît să nu dezamăgesc, să nu dezamăgim așteptările pe care le-au pus în noi conducătorii noștri, încrederea celor ce ne-au încredințat mînuirea acestui subtil instrument de educație cetățenească ce se cheamă teatru.

La popasul sărbătoresc de azi, la împlinirea celor 15 ani de descătușare a țării și a vieții noastre, arunc o privire înapoi și nu mai văd, de la 1944 încoace, piedici fiscale, dificultăți financiare, apăsări morale. Văd în schimb o perioadă semănată cu onoruri, prețuire, încurajări, răsplată. Văd premii de stat, distincții înalte, sprijin pentru a duce peste frontiere realizările muncii noastre. Văd izbînzile de la Paris, Veneția și Moscova.

Azi, cinstit cu înaltul titlu de *artist al poporului*, altătur cu respect și entuziasm glasul meu, la milioanele de glasuri ce strigă din toată inima :
Trăiască 23 August !

Ștefan BRABORESCU

S-a scris și se va scrie mereu despre semnificația zilei de 23 August, marea și hotărâtoarea cotitură în viața politică, socială și culturală a țării noastre.

Momentul istoric, pregătit de cei mai buni fii ai poporului și împlinit la data pe care o sărbătorim în fiecare an, a fost ca o binecuvântată trezire la o viață cu totul alta, a tuturor, a aceluia care trăiseră pînă atunci descurajați și istoviți sub opreliștile inumane impuse de cleștele societății capitaliste și al opresiunii fasciste.

Sectorul artei — al teatrului, în speță — nesocotit în trecut, privit cu indiferență de care se bucura năpăstuita Cenușăreasă din poveste, abia atunci și-a recăpătat în sfîrșit încrederea în sine, încredere zdruncinată sub trecutele regimuri pînă la irosire, de către cohorta celor interesați să-l preschimbe în mijloc de căpătuială, sau pur și simplu de distractivă pierdere de vreme.

Sînt 15 ani de cînd acest sector reînsuflețit, pus în drepturile lui legitime, poartă cu nădejde și entuziasm o mare bătălie pentru atingerea țelurilor mărețe ale binelui, ale frumosului și ale perfecțiunii morale într-o societate socialistă. Și în tot acest interval, teatrul — printr-o muncă uriașă și neîntreruptă — a izbutit să capete deplina încredere a poporului muncitor și a tuturor aceluia care conduc destinele țării noastre, acordîndu-i-se nu numai sprijinul cel mai larg, moral și material, dar și recunoașterea cea mai sinceră, sprijinul cel mai activ, atitudine atît de puțin cunoscută în trecut.

De bună seamă, cotitura istorică determinată de evenimentele de la 23 August 1944 a însemnat și pentru mine personal o clarificare certă și o întărire temeinică în tendințele și principiile directoare ale profesiunii mele, foarte grea — cînd este luată în serios —, pe care am îmbrățișat-o cu cincizeci de ani și mai bine în urmă.

Ar trebui, prin urmare, să vorbesc ceva — din acest punct de vedere — și despre mine, despre mărunta mea persoană, angrenată temeinic în actualul și regeneratorul curent de viață nouă, de năzuințe noi, de muncă nouă. Într-un cuvînt, ceva despre noua mea orientare — realist-socialistă — în artă.

Mărturisesc că nu prea e ușor. Ba chiar, îmi vine foarte greu să abordez și să dezvolt o asemenea temă în limitele restrînse ale spațiului oferit, și să fiu nevoit de a prezenta panoramic și analitic un „ins” desprins din mulțime, ca pe o persoană aparte, ce nu-și poate avea, însă, adevăratul sens decît în măsura apartenenței sale la un colectiv bine sudat, înzestrat cu toate atributele unui măreț ideal social.

Cred că, mai curînd sau mai tîrziu, va trebui să îndeplinesc și această sarcină de cetățean al Republicii Populare, ca pe o necesitate adînc resimțită, de a vorbi nu atît despre precedentele și frămîntările profesionale ale persoanei mele, cît — mai mult și mai cu folos — despre ale celor mulți pe care i-am cunoscut și cu care am avut cîntea și bucuria să conlucrez și să visez la realizarea celor ce se înfăptuiesc în prezent și se vor înfăptui în viitor.

Se va vedea atunci că germeii orientării noi au trăit de fapt mereu în conștiința și practica vieții mele, încă de la începuturile activității mele teatrale, dar că nu le-am aflat semnificația adevărată, cum de altfel nici valoarea precisă a vreunui sistem teoretic în creația artistică, decît după cotitura istorică de la 23 August 1944.

Lucia Sturdza BULANDRA

23 August 1944 a însemnat pentru mine momentul cel mai de seamă din cariera mea, aflată atunci la răsplată.

Mă găseam copleșită de evenimentele care, unul după altul, mă loviseră dureros. Întîi : compania teatrală a asociaților Bulandra-Maximilian-Storin fusese destrămată, după o activitate de aproape un sfert de veac, iar clădirea teatrului